

Slovenska plaža:
fenomen sezonske skupnosti

Slovenska plaža:
The Phenomenon of Seasonal Community

Timotej Jevšenak

Izvleček
Prispevek analizira turistični kompleks Slovenska plaža v Budvi (1981–1984), delo arhitekta Janeza Kobeta (1947-2024), kot enega najizrazitejših primerov arhitekture sezonskih skupnosti v jugoslovanskem in širšem evropskem prostoru poznega 20. stoletja. Komplex je nastal na podlagi anonimnega jugoslovanskega arhitekturno-urbanističnega natečaja, razpisanega po potresu leta 1979, in je bil nagrajen z Borbino nagrado za arhitekturo (1985). Njegova zasnova presega logiko hotelskega resorta in ustvarja »mediteransko mesto v malem«, ki z mrežo ulic, trgov, atrijev in kalet oblikuje pogoje za intenzivno – četudi začasno – skupnostno življenje.

Analiza osvetljuje tri ključne ravni Kobetovega projekta: urbanistični koncept, ki povezuje prostorsko odprtost z dramaturgijo javnih programov, tipološko raznolikost bivalnih enot, ki gostu omogoča identifikacijo z različnimi ambientii, ter celostno oblikovanje interierjev, opreme, vizualnih komunikacij in umetniške opreme. Prav integracija teh plasti uveljavlja Slovensko plažo kot izjemen primer prostorskega *Gesamtkunstwerka* – celostne umetnine, kjer se urbanizem, arhitektura, oblikovanje in umetnost zlivajo v enotno izkušnjo. Slovenska plaža ostaja izjemen dosežek jugoslovanske turistične arhitekture in obenem pomembna referenca za sodobne razprave o trajnostnem turizmu. Njena aktualnost se kaže v prostorskih modelih, ki presegajo kratkoročno porabo in utemeljujejo arhitekturo v vlogi generatorja pogojev za skupnost – tudi kadar je ta le sezonska.

Ključne besede
Slovenska plaža, Budva, Janez Kobe, arhitektura, urbanizem, turizem, skupnost, kolektivnost, javni prostor, modernizem, jugoslovanska arhitektura, turistična arhitektura

Abstract
The paper examines the tourist settlement Slovenska plaža in Budva (1981–1984), designed by architect Janez Kobe (1947-2024), as a paradigmatic example of shaping a seasonal community, conceived within the framework of an anonymous Yugoslav architectural-urban planning competition following the Montenegrin earthquake of 1979. The project transcends the logic of a conventional hotel resort by establishing an urban fabric based on the principle of a “Mediterranean town,” where public spaces and pathways are conceived as the infrastructure of social interaction. The diversity of more than fifty dwelling typologies, the individually designed interiors, and the integrated graphic and artistic equipment affirm the settlement as an outstanding example of a total spatial artwork — a *Gesamtkunstwerk*. Even today, *Slovenska plaža* stands as a valuable reference model for rethinking the development of sustainable tourism, one that goes beyond the mere provision of capacities and fosters visitors’ identification with place as well as the formation of seasonal communities.

Keywords
Slovenska plaža, Budva, Janez Kobe, architecture, urbanism, tourism, community, collectivity, public space, modernism, Yugoslav architecture, tourist architecture

1
Pogled na del naselja in hribovito zaledje z ene od teras centralnega gostinskega kompleksa Slovenske plaže.
Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

Vprašanje kolektivnega bivanja je zlasti v prostorskih tendencah 20. stoletja – miljeju pospešene industrializacije in urbanizacije – dobivalo številne modele: od raznolikih stanovanjskih sosesk do velikopoteznih urbanističnih zasnov, ki so iskale nove oblike vzpostavljanja sodobne skupnosti in vsakdanjega življenja. Ob teh trajnih naselbinskih strukturah pa je nastajala tudi manj raziskana razsežnost začasnih, »sezonskih« skupnosti, oblikovanih v kontekstu turističnega razvoja in urbanizacije predvsem obmorskih območij. Gre za prostorske strukture brez stalnih prebivalcev, ki se ciklično vzpostavljajo in razpuščajo, a kljub minljivosti ustvarjajo specifične oblike družbene kohezije in socialnih interakcij.

Turistično arhitekturo je tako mogoče razumeti kot fenomen začasne skupnosti, ki se oblikuje za omejen čas, nato pa se razpusti ter se v naslednjem ciklu znova vzpostavi. Njeno bistvo je intenzivnost, zgoščenost izkušenj – sprostitev, rekreacije in zabave – ki izhajajo iz skupne rabe prostora: od plaže kot naravnega javnega dobrega do sprehajališč ter gostinskih in rekreacijskih programov. Arhitektura v tem kontekstu ni zgolj nevtralna kulisa, temveč prostorska dispozicija, ki določa pogoje za oblikovanje družbenih odnosov in jih vodi v smer kolektivnega doživljanja.

Paradigmatičen primer tovrstne prostorske artikulacije je turistično naselje Slovenska plaža v Budvi (1981–1984), delo arhitekta Janeza Kobeta (1947–2024). Komplex, ki je nastal kot odgovor na katastrofalni potres ob črnogorski obali leta 1979, se je vpisal med najpomembnejše projekte jugoslovanske turistične arhitekture in je bil leta 1984 počaščen z najvišjim državnim priznanjem – Borbino nagrado za arhitekturo. Slovenska plaža je namreč presegla zgolj zagotavljanje novih turističnih zmogljivosti, saj je ustvarila urbano strukturo, ki je omogočila nastanek sezonske skupnosti po logiki sodobno reinterpretiranega mediteranskega mesta. To bistvo je izpostavil tudi avtor sam:

»Želel sem poiskati odgovor na vprašanje, kako oblikovati hotelski kompleks s toliko posteljami in v katerem bo zahteven gost lahko preživel v popolnem zadovoljstvu svoje počitnice, se pravi tisto poletno obdobje, za katerega se današnji človek pripravlja in dela celo leto. Osnovna ideja je bila oblikovati mestno strukturo, ki naj s svojimi prostorskimi rešitvami ponuja za Primorje značilen način življenja.«¹

1 Kobe, J. (1985): Turistično mesto Slovenska plaža v Budvi. *Sinteza*, 69–72, str. 109–114.

2 Kontekst nastanka SP

15. aprila 1979 je črnogorsko obalo prizadel silovit potres, ki ni poškodoval le delov starega mestnega jedra Budve in njenega obzidja, temveč tudi večino obstoječe turistične infrastrukture. Med najbolj prizadetimi so bili hoteli Slavija, Adriatik in Internacional arhitekta Milana Korolije, zgrajeni v šestdesetih letih na območju Slovenske plaže; zaradi poškodb so morali vse tri odstraniti. Nastala praznina je odprla možnost za povsem novo zasnovo turističnega naselja in hkrati za premislek o nadaljnjem urbani-stičnem razvoju Budve.

Zvezne oblasti so se, kot je bilo v tistem času običajno, odzvale z razpi-som anonimnega jugoslovanskega urbanistično-arhitekturnega natečaja. Ta je postal eno osrednjih prizorišč razprave o prihodnosti turizma in obal-ne urbanizacije v Jugoslaviji. Naloga je predvidela več kot 3000 ležišč in raznolik nabor (tudi mestotvornih) javnih programov. Med prispelimi rešit-vami je bila izbrana zasnova Janeza Kobeta s sodelavci, oddana pod ges-lom Patio. Žirija jo je označila kot inovativno, saj je med drugim prinesla reinterpretacijo značilnih elementov mediteranskega mesta v sodobnem turističnem kompleksu:

»Med več desetimi predloženimi projekti je bil izbran načrt pod geslom PATIO Janeza Kobeta in sodelavcev, predvsem zaradi koncepta urbani-stične zamisli, ki je bil za naše razmere popolnoma nov: z moderno upora-bo zgodovinskih elementov primorskega mesta, kot so ulica, trg, ,kaleta', atrijska (zaprta) dvorišča in vrtovi, z uporabo značilnih oblik detajlov, kot so stopnice, arkade, vidne lesene strehe, pergole in podobno, je ustvaril mestni prostor, ki je v celoti izpolnil posebne zahteve hotelskega bivanja.«²

V prvi fazi (1981–1984) je bilo izvedenih več kot 1000 bivalnih enot s skupaj nekaj več kot 2400 ležišči in obsežnim javnim programom. Ta je vključeval recepcijski kompleks, dvanajst gostinskih lokalov – med njimi restavraci-je, snack bar, plažni bar, diskoteko, kavarne, zajtrkovalnice – pa tudi dve umetniški galeriji in vrsto storitvenih prostorov, od butikov, frizerstva, čistilnice in vinoteke do samopostrežnih trgovin. Nastala je infrastruk-tura, primerljiva z manjšim mestom.

Zasnova je namenila izrazit poudarek individualizaciji prostorske izku-šnje, hkrati pa je kompleks uvajal napredne racionalizacijske in tehnolo-ške rešitve. Posebnost je bila tudi organizacija centralne kuhinje za vse gostinske lokale, kar je omogočilo ekonomično organizacijo dela in eno-tno oskrbo, centralna pralnica pa je zmanjšala podvajanje servisnih funk-cij. Kompleks je uvajal tudi elemente trajnostnega pristopa: del ogrevanja vode so prevzeli sončni kolektorji na nadstrešnicah parkirnih prostorov, prtljago in sveže brisače ter posteljnino pa so po naselju prevažali elek-trični avtomobilčki. Te inovativne rešitve so izpričevale zavest o energet-ski učinkovitosti in racionalni organizaciji, ki sta bili neločljivo povezani z urbanistično in arhitekturno zasnovo naselja.

3 Urbanistična zasnova SP

Slovenska plaža je bila zamišljena kot urbana struktura, dostopna vsem, in ne kot klasičen zaprt hotelski kompleks, dostopen zgolj gostom. Njena prostorska logika temelji na principu »mediteranskega mesta v malem«, strukturiranega z mrežo ulic, trgov in atrijev, namenjenih izključno pešcem. V teh elementih se prepletajo dramaturgije poti, ambientov in pogledov, ki gostu omogočajo raznolike prostorske izkušnje. Zgodovinske prvine primorskega mesteca so bile tako z reinterpretacijo prenesene v sodob-no tipologijo turističnega naselja, ki združuje urbane poteze z zahtevami množičnega turizma. Kobe je to jedrnato pojasnil takole:

»Prostorski koncept že v osnovi vključuje vse arhitekturne elemente, s katerimi oblikujemo urbanistično shemo v enotno celoto.«³

Vstopna sekvenca je oblikovana kot uvod v urbano tkivo naselja. Spreje-mni trg s paviljoni recepcije, uprave in spremljevalnih storitev je artikuliran s pergolami, kamnitimi tlaki in vodnim motivom, ki prostoru dajejo značaj mediteranskega praga. Od tu brv čez potok Grdevica vodi proti osred-njemu Trgu čempresa, kjer se servisne funkcije prelijejo v javni značaj prostora in se odpre glavna urbana os – korzo. Promenada se nato razveji v sistem poti, atrijev in dvorišč, ki stopnjujejo razmerje med javnim in inti-mnim. Okoli njih so razporejene nastanitvene enote, oblikovane kot nizki volumni z dvokapnimi strehami, kritimi s korci in podprtimi z vidnimi lese-nimi ostrejšji. Višina objektov je omejena na največ P + 2, kar zagotavlja človeško merilo in veduto, značilno za mediteransko mesto.

Ker je bila zasnova zamišljena kot odprta in fazno grajena urbana struktu-ra, je omogočala postopno rast, ne da bi pri tem izgubila prostorsko logiko ali merilo. Prav ta značilnost daje Slovenski plaži podobo organsko rasto-čega naselja, ki dopušča raznolike scenarije rabe in doživljanja skupnosti. Kobe je leta po nastanku Slovenske plaže poudaril:

»Slovenska plaža je bila nekakšen unikum, saj je gostu omogočila popol-noma avtonomno bivanje in svobodo izbire. Ta je v turističnem kompleksu oziroma mestu najprej lepo sprejet, nato pa mu je omogočeno, da povsem sam odloča, kje bo zajtrkoval, kósil ali večerjal. Posebnost zasnove je bila tudi v tem, da ni šlo za klasične objekte s pogledi na morje; turist si je svoj bivalni ambient ustvarjal z doživljanjem prostora – na glavni ulici, v parku, na dvorišču itd. – ne nujno s pogledom na horizont.«⁴

2 Veduta Slovenske plaže in stare Budve tik po izgradnji novega turističnega naselja, 1984. Damjan Gale arhiv

3 Hoteli Slavija, Adriatic in Internacional pred potresom (arh. Milan Korolija, 1964–1967). Arhitektura i urbanizam 45–46, 1967

4 Hotel Slavija po potresu, 1979. Arhiv Občine Budva

5 Prva Kobetova konceptualna skica urbanistične rešitve območja Slovenske plaže, 1980. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

6 Maketa urbanistične zasnove prvonagrajene natečajne rešitve pod geslom Patio, 1980. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

² Krečič, P. (1985): Slovenska plaža, hotelsko-turistički kompleks. Čovjek i prostor, 392, str. 5–7.

³ Turistički grad Slovenska plaža Budva (1984). Budva: HTO Montenegroturist, Slovenska plaža Ljubljana: Mladinska knjiga [katalog].

⁴ Jevšenak, T. (2021): Osebni pogovor z Janezom Kobetom [zvočni posnetek], Ljubljana, 12. maj 2021.

4 Javni programi parterja

Slovenska plaža je bila koncipirana kot urbani kraj, v katerem javni programi ne nastopajo kot nujna hotelska funkcija, temveč kot nosilna struktura prostorske zasnove in osnovni pogoj za oblikovanje sezone skupnosti. Osrednja os – korzo – ne deluje zgolj kot komunikacijska poteza; oblikovana je kot prostor družbene dramaturgije, kjer se ob zaporedju restavracij, kavarn, trgovin in storitvenih lokalov ustvarjajo nenehne priložnosti za interakcije in vsakdanje rituale, kar daje naselju izrazito urban značaj.

Posebno vlogo v tem sistemu prevzamejo gostinski in bazenski paviljoni v obalnem zelenem pasu, ki vzpostavljajo prehode med grajenim tkivom in plažo. Njihova zasnova omogoča usmerjene poglede proti veduti stare Budve, hkrati pa integrira *lungomare* – javno obalno sprehajališče, ki celoten kompleks povezuje s starim mestnim jedrom. Prav po tej kontekstualnosti se Kobetova Slovenska plaža razlikuje od številnih sodobnih turističnih naselij, zasnovanih po logiki zaprtih resortov, izoliranih od lokalnega okolja in konteksta.

Jedro urbanistične zamisli je atrijska mikrocelica, ki združuje individualizacijo bivanja z možnostjo vzpostavljanja sosedskega povezovanja. Kobe jo je opisal takole:

»Mikrocelica naselja je atrijsko dvorišče, ki ga obdajajo ‚zidine‘ stanovanjskih enot s sobami, garsonjerami ali apartmaji. Tu se sedi v senci ali se sonči, tu se srečujejo gostje, se spoznavaajo, tu se peče na žaru. Omogočena je popolna individualizacija življenja, hkrati pa tudi intimizacija sosedskih odnosov.«⁵

Ta osnovna tipologija tako ne deluje izolirano, temveč se vpenja v širši sistem javnih prostorov. Ravno preplet atrijev, kalet, trgov in promenade omogoča različne stopnje družbenih stikov – od intimne zasebnosti do kolektivne odprtosti. Kot je še poudaril arhitekt:

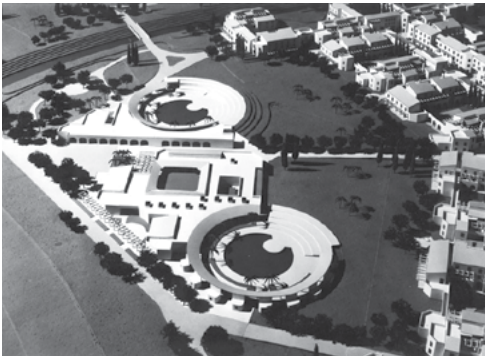
»V takšnem ambientu je družbeno življenje spodbujeno z raznolikostjo možnosti zблиževanja in srečevanja; bodisi izolirano, v atrijskem dvorišču ali v naravi, v prostoru kalete ali mestne promenade s prodajalnami, v lokalih, polnih življenja, ali na mestnem trgu, kjer je mogoče sedeti pod ‚pergolo‘ in opazovati tok mimoidočih.«⁶

Parter naselja je tako nosilna infrastruktura sezone skupnosti – prostor, ki z raznoliko dramaturgijo omogoča bogato mrežo vsakdanjih ritualov in družbenih interakcij.

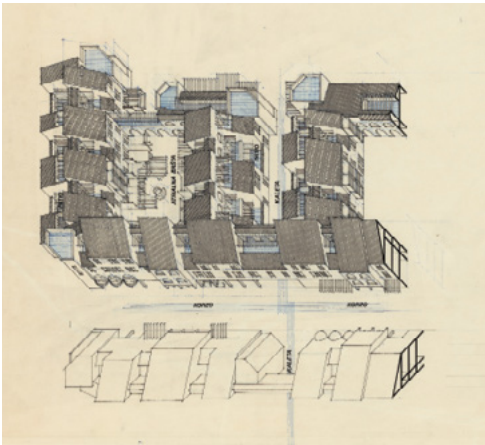
5, 6 Turistički grad Slovenska plaža Budva (1984). Budva: HTO MontenegroTurist, Slovenska plaža Ljubljana: Mladinska knjiga [katalog].

7
Perspektivna risba ambienta osrednje promenade iz natečajne dokumentacije. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

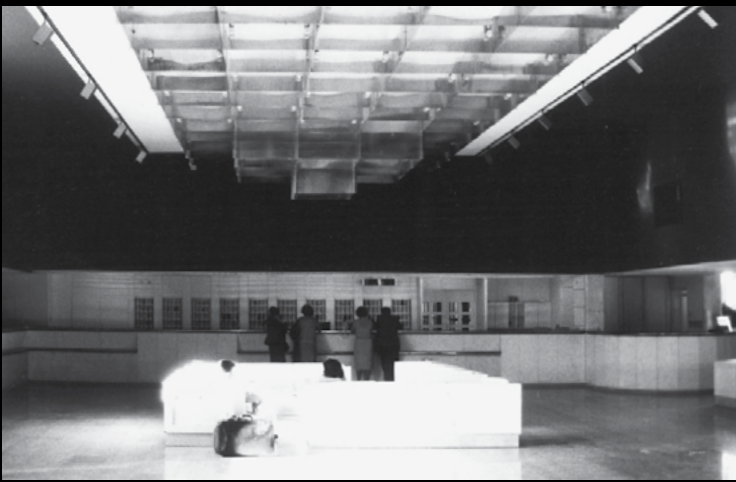

8
Maketa paviljonov centralnega gostinskega in bazenskega kompleksa v zelenem pasu med naseljem in obalo. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

9
Aksonometrična risba atrijske mikrocelice iz natečajne dokumentacije. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

10
Sekvence ambientov skozi naselje iz peščeve perspektive: Recepcijska dvorana; Sprejemni trg s fontano in storitvenimi lokali; Terasa aperitiv bara na sprejemnem trgu; Pot proti naselju; Promenada - korzo s Trga čempresa; Kaleta; Mikroambient kalet; Atrij. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

Slovenska plaža se je zavestno odmaknila od ustaljene hotelske tipologije in standardiziranega turističnega modela. Namesto serije enakih sob ali apartmajev je bila oblikovana raznolika matrika več kot petdesetih tipov bivalnih enot, organiziranih okrog atrijev, kalet in trgov. Ta raznovrstnost ustvarja občutek individualiziranega bivanja, ki je bistveno drugačno od anonimnosti hotelskih koridorjev. Ključni premik je v tem, da pogled na morje ni več absolutna vrednota: prostorska naracija omogoča, da se gost identificira z urbanihi ambientih – postane »meščan« korza, ulice ali atrija.

S tem se bistveno spremeni način dojemanja gostove vloge. Ta ni več zgolj številka hotelske sobe, temveč pridobi naslov bivanja, kar ga umesti v prostorsko in socialno strukturo naselja ter ustvari občutek pripadnosti. Prav ta logika je eden izmed elementov, ki Slovensko plažo razlikujejo od večine turističnih kompleksov tistega časa: prostor ni anonimen niz sob, temveč mreža urbanih lokacij z lastnimi identitetami, v katerih se odvija vsakdanje življenje.

Načelo raznovrstnosti se dosledno nadaljuje tudi v notranjem oblikovanju, ki je bilo v celoti zasnovano in izvedeno posebej za ta kompleks. Vsak element opreme – od stolov, miz in svetil do stropnih, talnih in stenskih oblog ter barvnih shem – je bil oblikovan po meri. Rezultat takega pristopa, ki v maniri »od žlice do mesta« obravnava vse ravni oblikovanja kot medsebojno povezane, bi lahko označili kot *Gesamtkunstwerk* – celostno umetnino, v kateri se urbanizem, arhitektura in oblikovanje zlivajo v enotno prostorsko izkušnjo.

Ambienti javnih programov so bili pred prenovo zasnovani v lesu, kamnu, keramiki, bakru in medenini, ki jih je uravnovešala premišljena ambientalna osvetlitev. Ta materialnost je ustvarjala občutek topline in intimnosti ter omogočala bogato plastenje atmosfer. Poseben kontrast je ustvarjal sprejemni objekt z recepcijo, kjer je prevladovala svetlejša barvna in materialna shema. Njegov osrednji poudarek je bil osvetljen medeninast strop, ki je prostoru dajal skoraj mistično vzdušje in deloval kot reprezentančna uvertura v naselje.

Tudi notranja zasnova bivalnih enot je sledila logiki prostorske in tipološke raznolikosti. Temen les v kombinaciji s keramiko v modrih in zelenih tonih je ustvarjal barvne harmonije, usklajene z naoknicami, tlak pa se je iz notranjosti neprekinjeno nadaljeval na terase, balkone in manjše atrije. Tako so se interierji organsko povezovali z zunanostjo, posamezne tipologije pa so omogočale različne stopnje intimnosti in odprtosti.

Kobe je ta načela dobro povzel v svojem opisu oblikovanja interierjev:

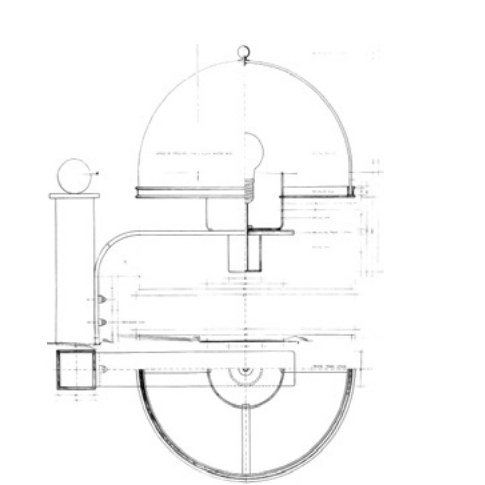
*»Primerno kakovostno oblikovanje notranjih prostorov je posledica razmišljanja o tem, da je treba za gosta v kontekstu zgrajenega urbanega prostora vsak javni prostor posebej oblikovati kot samostojen, individualen, specifičen in prepoznaven ambient. [...] Vsak javni prostor ali lokal je v okviru navedenih kriterijev posebej oblikovan in individualno projektiran, vsi elementi notranje opreme so podrobno izdelani za vsak lokal posebej, vendar oblikovani skladno s celoto.«*⁷

S tem je Slovenska plaža presegla standarde hotelske arhitekture in postala primer zlitja urbanistične zasnove, arhitekture in interierjev v enotno izkušnjo prostora in kraja.

⁷ *Turistički grad Slovenska plaža Budva* (1984). Budva: HTO Montenegroturist, Slovenska plaža Ljubljana: Mladinska knjiga [katalog].

11
Svetilke v baru 'Čempres'.
Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

12
Detajlni načrt ene od svetilk.
Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

13
Stola, posebej oblikovana za restavracije naselja (levo: les in usnje; desno: les in oblazinjena tkanina).
Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

14
Pogled z atrijske terase restavracije v notranjščino.
Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

15
Notranjščina enega od gostinskih lokalov na korzu.
Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

6 Grafične podobe in umetniška oprema

Integralni del zasnove je bil tudi sistem vizualnih komunikacij; izbran je bil na posebnem anonimnem javnem natečaju, na katerem je prav tako zmagal Janez Kobe s soavtorjem Žitigojem Lozićem. Razvila sta značilen znak SP, krožno monogramsko kompozicijo, ki je postala osrednji element identitete naselja. Kobe je sistem razumel kot organsko razširitev celostne urbanistične ideje:

»*Koncept oblikovanja vizualnih komunikacij, tako kot tudi notranje opreme, izhaja iz urbanistične zamisli, ki naselje oblikuje kot celovito mestno strukturo.*«⁸

Krovni znak SP se je uporabljal modularno in variabilno – na vhodnih tablah, zgibankah in plakatih, na cenikih, keramičnih servisirih in uniformah osebja. Posebno vlogo je imelo tudi poimenovanje ulic, trgov in kalet, označenih z modro-belimi keramičnimi tablicami, kar je ustvarilo občutek pripadnosti kraju in se hkrati navezalo na mediteransko tradicijo. Tudi lokali in restavracije so imeli lastne mikroidentitete, prilagojene arhitekturi in ambientu, zato je parter deloval kot berljiv in prepoznaven urbani sistem. Grafični sloj je s tem podprl orientacijo ter prepoznavnost in kohezijo celotnega naselja.

Enakovredno vlogo je imela pri celostni zasnovi kompleksa tudi umetniška oprema, umeščena v ključne javne prostore in notranje ambiente. Na Trgu čempresa stoji sklop štirih bronastih skulptur Draga Tršarja, ki simbolizirajo strani neba. V projektni razlagi so opredeljene kot sonca, ki »tonejo v vodo, se dvigajo iz nje in istočasno predstavljajo morsko gladino in kamnite strmine črnogorskega primorja«⁹.

Na Ribji trg ob obalni promenadi so umestili pravokoten kamnit bazen s figuralno skulpturo Pavla Pejovića, ki upodablja žensko in moškega na napihljivi blazini ter vzpostavlja občutek brezskrbnega počitniškega užitka. Pomemben akcent celote je tudi fontana pri sprejemnem objektu, zasnovana po Kobetovem načrtu kot del prostorske dramaturgije vhoda v naselje.

Likovna plast se nadaljuje tudi v notranje prostore. V eni od restavracij je serija del Toneta Lapajnet, ustvarjenih posebej za ta ambient: slike iz zemlje na juti, vpete v stenske obloge, so integralni del zasnove. Umetnost je gosta spremljala tudi v intimnejših prostorih: v sobe in apartmaje je bilo umeščenih več kot 1200 grafičnih listov različnih priznanih jugoslovanskih umetnikov. Ustvarjali so vtis, da umetniško delo ni zgolj dodatek, temveč sestavni del vsakdanjega bivanja.

Celostna grafična podoba in umetniška oprema tako tu nista razumljeni kot dekoracija, temveč kot konstitutivna plast prostorske zasnove. Z imeni, znaki, skulpturami, fontanami in slikami začasni prebivalec kraja pridobi orientacijo, vizualne reference in občutek krajevne pripadnosti. Prav ta raven celostnega oblikovanja naselju daje dodatno moč, da preseže golo funkcijo turističnega kompleksa in postane prostor ustvarjanja skupnosti.

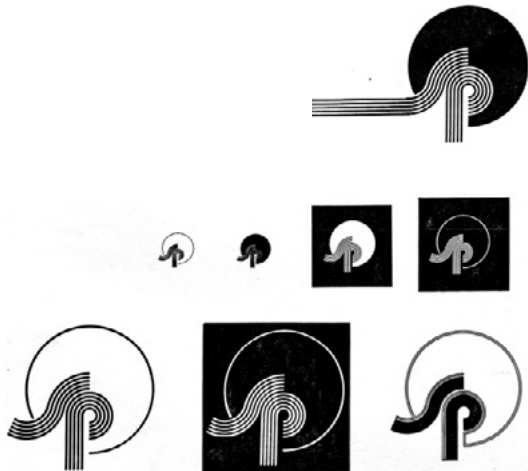
8, 9 *Turistički grad Slovenska plaža Budva* (1984). Budva: HTO Montenegroturist, Slovenska plaža Ljubljana: Mladinska knjiga [katalog].

7 Sinteza

Kobetova Slovenska plaža v Budvi je s svojo raznolikostjo prostorov, tipologij in vsebin pokazala, da turistična arhitektura ni nujno omejena na zagotavljanje nastanitve, temveč se lahko razširi v oblikovanje pogojev za skupnost. Projekt tudi po več kot štirih desetletjih od nastanka presega logiko brezosebnega hotelskega kompleksa in vzpostavlja urbano tkivo, vpeto v mediteranski kontekst, v katerem se lahko začasni prebivalci poistovetijo s krajem in v njem prepoznajo lastno vsakdanje življenje.

Prav ta odprtost – povezava z mestom, vključevanje javnih programov in preplet različnih ambientov – daje Slovenski plaži trajno aktualnost. V času, ko turistični razvoj pogosto temelji na zaprtih resortih in monofunkcionalnih investitorskih tipologijah, pomeni ta projekt dragoceno referenco za razprave o trajnostnem turizmu, ki temelji na prostorski raznolikosti, vključevanju lokalnega okolja in prebivalstva ter gradnji identifikacije s krajem.

Slovenska plaža tako ostaja dragocen vzorčni dosežek jugoslovanske turistične arhitekture in hkrati pomembna referenca za sodobni razmislek o tem, kako lahko arhitektura prispeva k razvoju trajnostnih oblik kolektivnega bivanja in turizma, ki presegajo kratkoročno porabo in gradijo skupnost – četudi sezonsko.

16 Krovni grafični znak SP v raznolikih izvedbah za različne aplikacije. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

17 Interior ene od restavracij s slikami Toneta Lapajnet. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

18 Trg čempresa s skulpturami Draga Tršarja. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

19 Vhod in znak bara 'Čempres'. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

20 Trg ob obalni promenadi s skulpturo Pavleta Pejovića. Arhiv LBA arhitekti, Janez Kobe

8 Viri

J. M. (1985): Dvadeseta nagrada Borbe za arhitekturu: U duhu podneblja. *Borba*, 20. 2. 1985, str. 5.

Jevšenak, T. (2021): Osebni pogovor z Janezom Kobetom [zvočni posnetek], Ljubljana, 12. maj 2021.

Jevšenak, T. (2025): Osebni pogovor s Tatjano Pregl Kobe [zvočni posnetek], Ljubljana, 9. maj 2025.

Kobe, J. (1985): Turistično mesto Slovenska plaža v Budvi. *Sinteza*, 69–72, str. 109–114.

Krečič, P. (1985): Slovenska plaža, hotelsko-turistički kompleks. Čovjek i prostor, 392, str. 5–7.

Lajović, V. (2024): Radenović o četiri decenije najpoznatijeg turističkog naselja: Kako se kalila Slovenska plaža. *Vijesti.me*, 24. februar 2024. Dostopno na: <https://www.vijesti.me/vijesti/ekonomija/708188/radenovic-o-cetiri-decenije-najpoznatijeg-turistickog-naselja-kako-se-kalila-slovenska-plaza>.

Natečajna dokumentacija urbanistično-arhitekturne rešitve Slovenske plaže v Budvi (1980). Oddano pod geslom »PATIO«. Arhiv biroja LBA, Janez Kobe.

Projektna dokumentacija Slovenske plaže v Budvi (1979–1984). Arhiv biroja LBA, Janez Kobe.

Turistički grad Slovenska plaža Budva (1984). Budva: HTO Montenegroturist, Slovenska plaža Ljubljana: Mladinska knjiga [katalog].